

گروه اجتماعی: روزنامه نگاری سایبر دنیای امروز را به سوپرمارکتی به نام سوپرمارکت معنی فروشی وارد کرده است که در آن برخی از این معانی کاملاً اصل و برخی کاملاً جعل و بدلی است که خواه‌ناخواه در کنار هم قرار می‌گیرند و این

هادی خانیکی

ما هستیم که باید مراقب باشیم معنای بدلی را به ما نفروشدند.

دکتر یونس شکرخواه استاد علوم ارتباطات که به مناسبت روز جهانی ارتباطات در همایش پیامدهای تکنولوژیکی ارتباطات در دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران پیرامون تأثیر اینترنت بر روزنامه‌نگاری سنتی صحبت می‌کرد با اعلام این مطلب از اینترنت به عنوان بزرگترین دستاورد ارتباطی بشر در این هزاره یاد کرد و گفت: اینترنت با

ضریب بسیار بالایی در کهکشان ارتباطی تغییر ایجاد کرد و نکته عجیب در این تغییر این است که ترافیک در اینترنت هر صد روز دوبرابر می‌شود.

وی با تصریح این که هنوز یک تحلیل سیستماتیک از وضعیت اینترنت و تحقیق عمیق در مورد تأثیر آن در فضای روزنامه‌نگاری و رسانه‌ای وجود ندارد، علت این امر را بسیار جوان و پرشتاب بودن این

اطلاعات توجه داشت به نحوی که می‌توان در صورت برابر بودن قدرت‌ها از فضای دموکراتیک یاد کرد.

وی با اشاره به این که با این دید می‌توان گفت سایبر ژورنالیسم را روزنامه‌نگاری مدنی، سنگ بنای دموکراسی است، گفت: در فضای اینترنتی روزنامه‌نگاری مدنی به این معناست که همه مردم هم‌زمان روزنامه‌نگار هستند.

شکرخواه افزود: علی‌رغم دوسویه شدن و دموکراتیک بودن و تعامل روزنامه‌نگاری در فضای اینترنتی، می‌بینیم دولت‌ها اینترنت را خیلی جدی نمی‌گیرند چرا که نگران مسائلی چون ضربه‌پذیری و مسائل امنیتی هستند. می‌توان گفت که اگر اینترنت زمانی صاحب مرکزیت شود، پایدار ماندن وجه دموکراتیک آن بعید خواهد بود. دکتر منتظر قائم نیز در این همایش در مورد شهروند الکترونیکی گفت: افرادی که بودن و چگونه بودنشان بستگی دارد به میزان حضورشان در محیط مجازی و میزان بهره‌وری که از این محیط دارند، به عنوان مخاطب پیام‌های تولیدشده و به عنوان تولیدکننده پیام‌هایی که بازتابانده نقطه خودشان در کهکشان جامعه است یعنی از منظر خودشان به توزیع منابع و امکانات نگاه می‌کنند، کیستی حاکمان چگونگی حکومت

را، بنابراین می‌توانند از منظر خود حکومت و حاکمان را نقد کرده زیر سؤال ببرند. وی با تصریح این که دموکراسی مستلزم آزادی است آزادی‌های ارتباطی را بخش اعظم آزادی‌ها عنوان کرد و گفت: برای آن که افراد بتوانند رأی خود را در تصمیم‌گیری‌ها و این که حاکمان کیستند یا حکومت باید چگونه باشد، تعیین کنند، در چنین ساختاری افراد باید آزادی اندیشه، بیان و دسترسی داشته باشند.

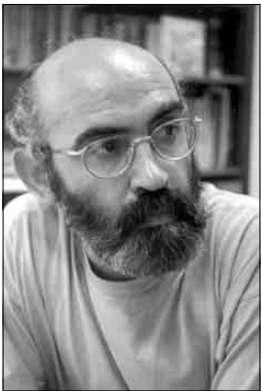
وی افزود: دموکراسی دیجیتال به معنای ایجاد محیطی است که فارغ از کنترل محدودکننده حکومت افراد براساس میزان دسترسی‌شان به محیط اینترنتی و نیز براساس میزان اراده و معلوماتشان برای وارد شدن به این محیط می‌توانند سهم خود را به دست آورند و در این محیط یعنی در فرآیند تولید پیام‌ها و انتقال معانی از منظر‌ها و رویکردهای مختلف، حکومت کوچک‌ترین نقش ممکن را دارد. دکتر هادی خانیکی استاد علوم ارتباطات و مشاور فرهنگی رئیس جمهور نیز در این مراسم با اشاره به پیامدهای تکنولوژی ارتباطات در عصر حاضر پرداخت و برای شناخت پیامدهای فرهنگی ورود به ارتباط به تصویر جهان از سه منظر صنایع فرهنگی، جامعه اطلاعاتی جهانی و جهانی شدن رسانه‌ها اشاره کرد و در توضیح تصویر جهان از منظر صنایع فرهنگی گفت: در این شکل هر اندازه موقعیت

صفت فرهنگ مستحکم‌تر باشد به همان نسبت سریع‌تر می‌تواند به نیازهای مصرف‌کننده پاسخ دهد و به تولید، کنترل و تنظیم این نیازها بپردازد. وی در نقد این منظر ارتباطات باعث گسترش دامنه پیام‌های فرهنگی و کاهش هزینه‌های دسترسی شده و نیز در شرایط مساعد اقتصادی و سیاسی، صنایع فرهنگی موجب تغییر شکل استفاده

روزنامه‌نگاری مدنی، سنگ بنای دموکراسی است

از حرف‌های هنری و خلاقیت شده‌اند. خانیکی به تصویر جهان از منظر جامعه اطلاعاتی جهانی اشاره کرد و با تصریح این که در نگاه جامعه اطلاعاتی جهانی باید بپذیریم که در محیط تکنولوژیکی، ما هم جامی گیریم و هم پذیرش می‌شویم، گفت: واقعیت این است که در اینجا انسان مدرن بدون برخورداری از ابزار مناسب شناخت ناگهان در معرض دنیای سریع و انفجارآمیز نظم نوین اطلاعات رسانی قرار گرفته است. وی در توضیح تصویر جهان از منظر جهانی شدن گفت: در اینجا از یک سو تداعی‌گر تصویری از هم پیوندی‌ها، مرادفات و ارتباطات بین‌دورترین مناطق و معارضه با تعصبات کهن و تصویر آینده‌ای عاری از منازعات اجتماعی است و از سوی دیگر تصویر ترسناک از یک بازار عنان گسیخته و نوسازی بی‌امان که همه شالوده سیاسی دولت ملت‌ها را از هم

می‌گسلد، خواه به فرمان یک دستگاه مدیریت مرکزی یا به حکم بازار جهانی امر اجباری همانندسازی به جلورانده می‌شود که اگر این تصویری روشن نباشد می‌توان گفت که مهمترین تهدید غلبه خاموش بر روند گسترش دموکراسی است. وی با

یونس شکرخواه

تأکید بر شناخت یک پارادایم جدید گفت: ماده خام این پارادایم اطلاعات بوده و همه فرآیندهای حیات فردی و جمعی را فرا می‌گیرد و همچنین معطوف به سیستم‌های پیچیده بوده و از فرآیندهای برگشت‌پذیر با امکان بازآرایی برخوردار است. وی تصریح کرد که نشناختن این پارادایم جدید و متناسب نکردن فهم خود با آن موجب می‌شود که در گذر از این دوران حتماً دچار نوعی پس‌افتادگی شویم.